

Uit de anonimiteit naar voor getreden

Zijn jongste boek,
die een boeiende kijk geeft op
«Ik en de anderen» is een gebeurtenis
in de literaire wereld

Het valt zelden voor dat men na het beëindigen van een roman de nood voelt nog even na te mijmeren. Meestal betekent het dat zodanig veel gebeurtenissen, gedachten of indrukken zich naar het einde toe hebben opgestapeld dat men ze absoluut wat rangschikken wil. Hier, na het lezen van **Uit een naam treden**, van Roger Pieters uit Westende, is dat slechts gedeeltelijk het geval. Er zit ongetwijfeld heel wat diepte in het verhaal en de vrij uitbundige kritiek in de pers is helemaal niet zo verbazingwekkend. Het is niet het enige motief dat tot nadenken stemt.

De auteur heeft een verrassingselement voorbehouden dat het effect bezit van een bijzonder sterke schijnwerper. Plots worden heel wat zinnen duidelijker en krijgen de personages een nog bijkomende dimensie.

Ruw geschetst zou men het gehele boek kunnen herleiden tot het beschrijven vanuit drie verschillende standpunten van eenzelfde gebeurtenis. Hier volstaat de term gebeurtenis niet want de daad die aan het einde van het boek in het volle licht komt te staan is de weergave van een langzame groei : zij is de zenuwknoop van een individueel en verborgen frustratieproces. Zij is ook drager van levenswijsheid boven alle grenzen heen.

DE KUSTSTREEK ALS ACHTERGROND

Men voelt duidelijk in de roman van Roger Pieters hoe de kuststreek in belangrijke mate meeleeft, hoe de vrij speciale en in ons land nogal geïsoleerde wereld van de vissers een voorname inspiratiebron is, hoe in feite het

Het boek
van de
maand

gegeven ontstaat uit intense beleefde ervaringen die toch in het gemoed van de auteur getransponeerd worden, verpersoonlijkt en in zekere mate door het diepmenselijke element getranscendeerd.

Uiteindelijk gaat het bij Roger Pieters telkens om de mens, om het zo persoonlijke magnetisch veld waarin iedereen zich terugtrekt wanneer hij in contact treedt met of botst tegen de anderen.

Dat is stellig het geval in zijn laatste roman. Drie hoofdpersonages tekenen zich af tegen het kuststreekmilieu : Buddy, Georgette (Gitta), Timotei (Tim) en twee nevenpersonages die in zekere mate aan de basis liggen van de konfliktsituatie tussen de twee broers : de halfgekke Engelse moeder die niet kan aanvaarden dat haar tweede kind opnieuw een zoon is en er bijgevolg ten allen koste een dochter wil van maken en de vader die blijkbaar de situatie niet aankan.

DRIE STANDPUNTEN

Het boek is zodanig gestructureerd dat telkens een van de drie personages aan het woord komt zonder dat daarom telkens hetzelfde verhaal wordt opgedist.

Buddy mag de historiek schetsen ; hij is trouwens ook de meest realistische van de drie, de meest zakelijkste. Hij

ziet het allemaal in duidelijke ongenueanceerde vormen gegoten. Een man is een man en een moeder die niet wil aannemen dat Tim een jongen is en hem daarom in meisjeskleden steekt die is eenvoudigweg gek en dus opzij te schuiven; een broer die - getekend door zijn jeugd - nu niet zo bijzonder verkikkerd is op het genre vrouwen dat hem interesseert, die is voor de mannen en dat zijn vrouw zichzelf graag als een zigeunerin beschouwt met grote honger naar konkrete tederheid, dat ontroert hem ook niet buitengewoon. Het gaat wel over met de jaren.

Buddy schetst het gegeven in ruwe trekken met de verbaasde ogen en de lichte verontwaardiging van iemand die maar niet kan vatten waarom anderen zo anders zijn, dat wil zeggen zo weinig normaal.

De komst van Georgette (Gitta) als echtgenote van Buddy brengt het verhaal een stukje dicht bij de ontknoping. Er wordt echter ook even teruggegluurd in het verleden en net zoals in «**De truc met het touw**» vloeien droom en werkelijkheid weer samen in één enkele beweging. De gevoelswereld van Georgette past trouwens ook niet zo perfect in het burgerlijk gestructureerde kader dat Buddy voorziet. Wat de realiteit niet kan bieden, ontplooit de droom met groeiende intensiteit. Die droom wordt gekultiveerd, gekoesterd tot hij ongemerkt de plaats inneemt van de saaiere en monotoon verlopende werkelijkheid. De relatie tussen Gitta en een kost-

schoolvriendin die tussen de sluiers van de droom in wel iets met de realiteit te maken heeft wijst op een zoeken naar begrip, naar toelating om te laten openbloeien wat in de vrij hipokriete konventies van burgerij en de onmiddellijk erop inspelende kostschoolpraktijken resoluut en met de brutaliteit van de gelijkhebber geweerd wordt.

Zij is het gevoelige scherm waarop Timotei eindelijk zichzelf geprojecteerd ziet. De gedachtenwereld van de jonge man met de rokken aan, met de zachte handen, de lenige bewegingen van een vrouwelijk opgesmukt lichaam maakt het derde deel van de roman uit.

DE ANDERE IS ANDERS

Dat derde deel houdt de ontknoping in. Meer wellicht dan in de vorige romans - de structuur leent er zich trouwens beter toe - wordt de waarheid - hoewel die steeds relatief blijft - aan het licht gebracht door het procédé van de bijna verholten retouches. Het eindgebeuren krijgt maar zijn beslag wanneer vanuit de optiek van elk van de drie protagonisten alle elementen bij elkaar kunnen worden gelegd zoals een puzzel.

Alleen de lezer geniet het voorrecht volledig bewust te zijn; de hoofdpersonages zitten vast in een wolk van aan hun eigen individualiteit als zwammen vastgegroeide feitelijkheden. En

deze laatste zijn evenveel nevel als wezenheid, evenveel in de jeugd gegroeide spanning als duidelijk bewustzijn.

Iedereen vergist zich ergens in de andere. Timotei is man geworden, trager dan de anderen van zijn leeftijd. Alleen een droomfiguur zoals Gitta is in staat die verborgen kracht te bevrijden.

Buddy heeft het gevreesd en toch niet helemaal begrepen; Gitta heeft het geprovoceerd en toch niet helemaal gewenst; Timotei heeft het in zich voelen ontwaken en toch nooit helemaal voor zich zelf duidelijk gemaakt. Een Rashomongeschiedenis in actuele beelden.

Het wordt tijd dat de auteur van **EEN DOODGEWOON MENS** (novellen, Sonnevile, 1969), **DE TRUC MET HET TOUW** (De Clauwaert, 1971), **ZEE-MEERMINNEN ZIJN ONDANKBAAR** (De Clauwaert, 1972), **EEN HOND IN DE WERELD SCHOPPEN** (Soethoudt, 1973), **UIT EEN NAAM TREDEN** (Soethoudt, 1973) en van tientallen korte verhalen wat meer aandacht krijgt want zowel naar de vorm als naar de inhoud mogen zijn werken en in ieder geval het laatste met de vaak zo geroemde Zuid- en Noord-Nederlandse bestsellers naar de belangstelling van de lezer mededingen.

(ROGER PIETERS, **UIT EEN NAAM TREDEN**, Uitgeverij Walter Soethoudt, 1973, 91 blz., 95 fr.)

HUGO BRUTIN